N°. 118. 1852.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing buiten de zegelgelden en briefporten.

DINGSDAG 18 MEI.

Bij deze Courant behoort een bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

(Staatsblad n°. 80.) *WET van den 26sten April 1852, houdende naturalisatie van* Anton Heinrich Adam.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien, of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Anton Heinrich Adam* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet tot uitvoering van art. 7 der Grondwet, van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Anton Heinrich Adam*, kapitein bij het 6de regement infanterie, geboren te *Jever* (Groot-hertogdom *Oldenburg*), wonende te *Nijmegen* (provincie *Gelderland*).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te Groningen, den 26sten April 1852.

WILLEM.

De Minister van Justitie,
NEDERMEIJER VAN ROSENTHAL.

Uitgegeven den *tienden* Mei 1852.
De Staatsraad, Directeur van het Kabinet des Konings
A. G. A. VAN RAPPARD.

(Staatsblad n°. 83.) *WET van den 26sten April 1852, houdende naturalisatie van* Theodorus Groeneveld.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien, of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Theodorus Groeneveld* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet tot uitvoering van art. 7 der Grondwet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Theodorus Groeneveld*, 1sten luitenant bij het 8ste regement infanterie, geboren te *Weener* (Koningrijk *Hannover*), wonende te *Amsterdam* (provincie *Noordholland*).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te Groningen, den 26sten April 1852.

WILLEM.

De Minister van Justitie,
NEDERMEIJER VAN ROSENTHAL.

Uitgegeven den *tienden* Mei 1852.
De Staatsraad, Directeur van het Kabinet des Konings,
A. G. A. VAN RAPPARD.

(Staatsblad n°. 84.) *WET van den 26sten April 1852, houdende naturalisatie van* August Ludwig von Preuschen.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien, of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *August Ludwig von Preuschen* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet tot uitvoering van art. 7 der Grondwet, van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *August Ludwig von Preuschen*, 1sten luitenant van het 2de regement artillerie, geboren te *Dillenburg* (hertogdom *Nassau*), wonende te *Breda* (provincie *Noordbrabant*).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te Groningen, den 26sten April 1852.

WILLEM.

De Minister van Justitie,
NEDERMEIJER VAN ROSENTHAL.

Uitgegeven den *tienden* Mei 1852.
De Staatsraad, Directeur van het Kabinet des Konings,
A. G. A. VAN RAPPARD.

Bij besluit van 16 Mei jl., n°. 40, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, tot secretaris der hoofdcommissie voor het geologisch onderzoek van Nederland te benoemen den heer dr. *W. C. H. Staring*, tot dusver lid der hoofdcommissie, en als zetel der hoofdcommissie en standplaats van den secretaris de stad Haarlem aan te wijzen.

Bij Zijner Majesteits besluiten van den 14den Mei 1852, n°s. 12, 16 en 17, zijn benoemd:

tot regters in de arrondissements-regtbank te Amsterdam, mr. *A. de Vries*, thans substituut-officier bij die regtbank; en

mr. *A. N. Rietveld van der Feen*, thans substituut-griffier bij het provinciaal geregtshof in Noordholland; en

tot substituut-officieren bij gemelde regtbank, mr. *H. A. Hartogh*, advocaat te Amsterdam; en

mr. *J. C. Bijleveld*, thans kantonregter te Nieuwer-Amstel;

tot plaatsvervangend kantonregter te Beverwijk, *J. F. Halder*, genees-, heel- en vroedmeester te Beverwijk, en

tot plaatsvervangend kantonregter te Maastricht, jhr. mr. *L. E. van der Maesen de Sombreff*, advocaat aldaar.

Door Zijne Majesteit zijn bij besluit van den 5den dezer, n°. 17, goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der gemeenten hierna genoemd, als:

van de Hervormde gemeente te Grijpskerke, eiland Walcheren, onder de classis van Middelburg, op *F. A. van Loenen*, candidaat bij het provinciaal kerkbestuur van Gelderland;

van de Hervormde gemeente te Vollenhove, onder de classis van Kampen, op *A. A. A. Melhuijsen*, predikant te Horssen;

van de Doopsgezinde gemeente te Stadskanaal, op *L. F. Goteling Vinnis*, proponent bij de algemeene Doopsgezinde Societeit en zulks ter vervulling der predikantsplaats bij die nieuwgevormde gemeente.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

CIRCULAIRE.

14 Mei, n°. 187.

Aan de Commissarissen des Konings in de onderscheidene provincien en het hertogdom Limburg.

Volgens art. 12 van het Koninklijk besluit van 26 September 1833 (*Staatsblad* n°. 58), houdende wijziging der vroeger voorgeschrevene veiligheidsmaatregelen bij het gebruik van stoomwerktuigen, moeten de acten van vergunning voor het gebruik dier werktuigen, na door den commissaris des Konings in de belanghebbende provincie te zijn gewaarmerkt, aangeplakt worden en blijven op eene voor een ieder zigtbare plaats in de vaartuigen en fabrieken, waartoe die acten betrekking hebben.

Dezelfde bepaling is ook toepasselijk op de teekeningen, welke bij sommige acten ter hare verduidelijking worden afgegeven, en op de bewijsstukken wegens later van Regeringswege gedaan onderzoek. Hare doelmatigheid behoeft geen betoog, dewijl een ieder zich ten allen tijde moet kunnen overtuigen, of en wanneer het stoomtuig en ketels onderzocht en goed bevonden zijn, en of de plaatsing en de wijze van het gebruik der toestellen overeenkomen met de bewijzen van vergunning en met de daartoe betrekkelijke teekeningen.

Het is hierom, dat het Departement van Binnenlandsche Zaken bij het uitreiken van elke acte van vergunning de belanghebbenden ten overvloede op hunne verpligting nopens dit punt opmerkzaam maakt.

Bij het nader onderzoek, dat, naar aanleiding van art. 8 des aangehaalden besluits, overeenkomstig mijne beschikking vermeld in de *Staatscourant* van 17 Februarij jl., gaandeweg plaats heeft, blijkt intusschen, dat die bepaling niet overal behoorlijk wordt nageleefd, maar dat, onder anderen, in stoombooten de acten van vergunning en hare bijlagen, in plaats van steeds op eene voegzame en voor een ieder zigtbare plaats in de *groote* kajuit te zijn aangeplakt of opgehangen, zich niet zelden bevin-

den in de rookkamer, in het paveljoen, in de kast van den kapitein of conducteur, of wel aan huis bij de belanghebbenden.

Dit strijdt tegen den zin en de letter van Zijner Majesteits besluit van 26 September 1833 (*Staatsblad* n°. 58).

Ik heb de eer U te verzoeken, zulks ter kennis van de belanghebbenden in uwe provincie te brengen, en tevens te willen doen orde stellen, dat op de handhaving der hierbedoelde bepaling niet slechts in de stoombooten, maar op alle plaatsen, waar men zich van stoomwerktuigen, onverschillig tot welk einde, bedient, voortdurend toegezien, en tegen de nalatigen of onwilligen proces-verbaal opgemaakt, en dit ten behoeve der vervolging, ter behoorlijke plaatse ingediend worde.

De Minister van Binnenlandsche Zaken.

BESCHIKKING.

Bij beschikking van den 13den Mei jl., heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken bepaald, dat in het kiesdistrict Breda de verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in de plaats van den heer mr. L. D. Storm, die zijn ontslag genomen heeft, zal geschieden op Dingsdag den 8sten Junij aanstaande.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den* 17*den Mei* 1852.

Wij hebben heden de *Javasche Couranten* tot den 27sten Maart jl ontvangen.

Bij publicatie van den 8sten Maart jl. had de gouverneur-generaal, in aanmerking nemende:

dat, volgens art. 550 van het Wetboek van Koophandel, schepen of goederen in zee of op de buitengronden gered, geborgen of gevischt wordende, zonder dat de schipper, andere bevelhebber, eigenaar der lading, of geconsigneerde daarbij aanwezig, of bij de bergers bekend zij, zoo spoedig mogelijk zullen worden overgebragt ter naastbij gelegene plaatse, en gesteld in handen van zoodanigen ambtenaar, als door den gouverneur-generaal met het beheer van dezelve belast is, of, zoodanig persoon daar niet zijnde, alsdan in handen van eenen beambte, daartoe aan te wijzen door het hoofd van het plaatselijk bestuur;

dat, volgens art. 551 van het Wetboek van Koophandel, schepen strandende en brekende, of goederen gevischt wordende aan of op vaste stranden, bij afwezigheid van den schipper, bevelhebber, eigenaar der lading of geconsigneerde, of indien deze geene andere beschikking hebben gemaakt, bij uitsluiting van alle anderen, zullen moeten gered en geborgen worden door of ten overstaan van den daartoe gestelden ambtenaar, of, bij onstentenis van dien, door of ten overstaan van eenen beambte, daartoe aan te wijzen door het hoofd van het plaatselijk bestuur, onder welks ressort de stranding of vissching is geschied;

dat, volgens art. 552 van het Wetboek van Koophandel, de daartoe gestelde ambtenaren, voor het beheer van gestrande, geredde of opgevischte voorwerpen, zoodanig loon genieten, als bij de reglementen door den Gouverneur-Generaal is of nader zal worden vastgesteld;

Overwegende:

dat eene eerste poging, om in opvolging van die bepalingen, aan te stellen de ambtenaren, in handen van wie schepen of goederen, in zee of de buitengronden, gered, geborgen of gevischt wordende, zoo spoedig mogelijk zullen worden overgebragt en gesteld, dan wel aan te stellen de ambtenaren door wie of ten wier overstaan schepen, strandende en brekende, of goederen, gevischt wordende aan of op vaste stranden, bij uitsluiting van alle anderen, moeten gered of geborgen worden, voor alsnog tot geenen gunstigen uitslag heeft mogen leiden, en, evenmin de overtuiging is mogen verkregen worden, dat een reglement op het beheer der strandvonderij in Nederlandsch Indie algemeene toepassing zoude kunnen vinden;

maar dat desniettemin voorloopige beschikkingen onvermijdelijk zijn, ten einde de werking van de bovenvermelde artikelen van het Wetboek van Koophandel uitvoering te doen ondervinden;

goedgevonden en verstaan:

onder nadere goedkeuring des Konings, voorloopig, en tot dienaangaande nader zal zijn beschikt, te bepalen:

1°. dat aan de hoofden van gewestelijk bestuur wordt overgelaten de aanstelling van de ambtenaren, in handen van wie, zoo spoedig mogelijk, zullen moeten worden overgebragt en gesteld, schepen of goederen in zee of op de buitengronden gered, geborgen of gevischt wordende, bedoeld in artikel 550 van het Wetboek van Koophandel, alsmede de aanstelling van de ambtenaren door of ten overstaan van wie, schepen strandende of brekende, of goederen gevischt wordende aan of op vaste stranden, bij uitsluiting van alle anderen, moeten gered en geborgen worden, bedoeld in art. 551 van het Wetboek van Koophandel;

zullende de hoofden van gewestelijk bestuur, onder nadere goedkeuring van den gouverneur-generaal, bij voorkeur behooren aan te stellen de havenmeesters of de Europesche beambten der recherche, behoudens de bevoegdheid om, waar zoodanige beambten niet aanwezig zijn, daartoe andere, zelfs geschikte inlandsche beambten, aan te wijzen;

wordende zij mitsdien aangeschreven, om tot die aanstelling over te gaan, de vereischte goedkeuring te vragen, en ter zake te berigten;

2°. dat in de gevallen, bedoeld in art. 552 van het Wetboek van Koophandel, waarin de daartoe gestelde of aangewezene ambtenaren gestrande, geredde of opgevischte voorwerpen beheeren, zij voor hun beheer zullen genieten een loon, hetwelk mits deze wordt vastgesteld op zes ten honderd van de bruto waarde van de beheerde goederen.

Verder waren door den Gouverneur-Generaal de volgende beschikkingen genomen:

(*Javasche courant van den 28sten February.*)

bij het civiel departement:

ontslagen: de resident van Ternate, W. L. van Guericke, uit die betrekking;

op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van aanspraak op pensioen, de administrateur der tinmijnen te Blinjoe (eiland Banka), J. Buisson de St.-Remy;

eervol, wegens vertrek: G. Ligtvoet, uit de betrekking van president, en mr. W. Rappard, uit die van secretaris van het bestuur van het Protestantsche wees- en armenhuis te Samarang, onder dankbetuiging voor de vele door hem in die betrekking bewezene diensten;

benoemd: tot administrateur der tinmijnen te Blinjoe (Banka), E. W. L. von Faber, thans administrateur van het district Marawang;

tot president van het bestuur van het Protestantsche wees- en armenhuis te Samarang, A. H. Clignett;

tot secretaris van hetzelve, R. W. H. Ramdohr;

tot hoofd-inspecteur der vaccine op Java en de Buitenbezittingen, de officier van gezondheid der 1ste klasse A. E. Waszklewiesz; met bepaling, dat hij voor memorie zal worden gevoerd bij de militaire geneeskundige dienst;

bij de militaire geneeskundige dienst:

tot officier van gezondheid der 3de klasse, C. F. A. Schneider, eervol ontslagen officier van gezondheid der 3de klasse bij de Nederlandsche marine, met bepaling, dat zijne anciënneteit zal rekenen van den dag zijner benoeming tot officier van gezondheid der 3de klasse bij de marine; zijnde toegevoegd aan de troepen in Palembang;

(*Javasche Courant van den 3den Maart.*)

bij het civiel departement:

benoemd, tot ingenieur der 2de klasse bij den waterstaat en 's lands gebouwen te Padang, G. L. Brocx, thans ingenieur der 3de klasse bij den waterstaat en 's lands gebouwen te Soerabaija;

overgeplaatst de ingenieur der 3de klasse te Padang A. J. A. Bosson, naar Soerabaija;

bevestigd, de hoofd-onderwijzer van het instituut voor het Nederlandsch zendeling-genootschap te Amboina B. N. J. Roskott, in het hem door den Gouverneur der Moluksche eilanden opgedragen ambt van opziener over de inlandsche scholen in het ressort van Amboina onder de subcommissie van onderwijs aldaar;

bij het militair departement:

bij het wapen der infanterie, overgeplaatst, bij het 3de bataillon de majoor D. Noman, van het 4de bataillon;

bevorderd, tot majoor, bij het 4de bataillon, de kapitein F. Baudoin van het 10de bataillon;

tot kapiteins: bij het 1ste bataillon, de 1ste luitenant-adjudant J. F. R. Köhler, en de 1ste luitenant M. W. de Val, beiden van het garnizoens-bataillon ter Westkust van Sumatra;

bij het 3de bataillon, de 1ste luitenant F. J. Raebel, van het bataillon;

bij het 4de bataillon, de 1ste luitenant C. F. J. Kern, van het 12de bataillon;

bij het 7de bataillon, de 1ste luitenants P. F. J. Martin, van het garnizoens-bataillon ter Westkust van Sumatra, en J. P. Kirsch, van het 11de bataillon.

bij het 10de bataillon, de 1ste luitenants W. F. G. L. Sickinghe, van het bataillon, en F. P. A. de Rochemont, van het 1ste bataillon;

bij het 12de bataillon, de 1ste luitenants H. J. van Lelyveld, van het 4de bataillon, en F. Crena, van het 12de bataillon;

bij het 14de bataillon, de 1ste luitenant J. W. J. Piper, van het 9de bataillon;

tot 1ste luitenants: bij het 1ste bataillon, de 2de luitenant J. L. E. Bourcourd, van de garnizoens-compagnie op Riouw;

bij het 2de bataillon, de 2de luitenant W. F. A. Eckhardt, van het garnizoens-bataillon op Celebes;

bij het 6de bataillon, de 2de luitenant M. Baaij, van het 3de bataillon;

bij het 8ste bataillon, de 2de luitenant L. J. F. B. Hamers, van het bataillon;

bij het 9de bataillon, de 2de luitenant-adjudant J. C. Immink, van het bataillon, met bepaling dat hij in zijne betrekking van adjudant blijft continueren;

bij het 10de bataillon, de 2de luitenant G. T. Snijder, van het garnizoens-bataillon in de 3de militaire afdeeling;

bij het garnizoens-bataillon op Palembang, de 2de luitenant J. H. Z. A. Latour, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon in de Moluksche eilanden, de 2de luitenant J. H. Schaank, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon ter Westkust van Sumatra, de 2de luitenant P. F. L. von Hornbracht en K. H. O. van Bennekom, beiden van het bataillon;

bij de garnizoens-compagnie op Benkoelen, de 2de luitenant P. F. E. F. J. Saueressig, van de compagnie;

tot 2de luitenants: bij het 1ste bataillon, de sergeant-majoor C. Boekstal, van het 13de bataillon;

bij het 8ste bataillon, de sergeanten J. Egger, van het 4de bataillon, F. J. Engel, van het 9de bataillon, en J. A. M. Bannier, van het 1ste bataillon;

bij het 4de bataillon, de sergeant-majoor G. R. de Pril, van het 11de bataillon;

bij het 9de bataillon, de sergeant-majoor J. W. L. van Straaten van het 7de bataillon;

bij het 14de bataillon, de fourrier C. Metzler, van het 3de bataillon;

bij het garnizoens-bataillon ter Westkust van Sumatra, de sergeant-majoor S. H. von Frankenberg Ludwigsdorff, van het 10de bataillon;

ontslagen: de 2de luitenant G. J. van Egten, uit Zijner Majesteits militaire dienst;

bij het wapen der artillerie, bevorderd tot luitenant-kolonel, de majoor J. B. P. Osten, kommandant der artillerie in de 3de militaire afdeeling op Java;

bij het corps genie en sapeurs bevorderd: tot kapitein, de 1ste luitenant B. A. de Quay;

tot 1sten luitenant, de 2de luitenant S. E. W. Roorda van Eijsinga, beiden van de genie;

(*Javasche Courant van den 6den Maart.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de opziener der 2de klasse bij den waterstaat en 's lands gebouwen G. Frammois;

benoemd: tot resident van Bezoekie, H. A. van der Poel, thans inspecteur der cultures in de tweede afdeeling;

tot commies bij den adsistent-resident van Madura (Soerabaija), J. P. F. Sijthoff, thans commies-ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Bangkallang (Madura);

bij het militair departement:

ontslagen, uit Zijner Majesteits militaire dienst, de apotheker der 3de klasse P. Th. Smulders:

goedgekeurd: de overplaatsing van den officier van gezondheid der 3de klasse H. H. Lieftink naar Soerakarta;

de overplaatsing naar Palembang: van den officier van gezondheid der 3de klasse J. Th. Bosmans, en

van den apotheker der 3de klasse A. Bierwirth;

(*Javasche Courant van den 10den Maart.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, op zijn verzoek, eervol, onder toekenning van wachtgeld, de adsistent-resident van Grissee (Soerabaija), J. A. du Puy, uit die betrekking;

gepensionneerd, F. F. Priester, eervol ontslagen klerk op het residentiekantoor te Cheribon;

benoemd, tot adjunct-secretaris van het gouvernement, R. W. J. P. Wijnmalen, thans referendaris ter algemeene secretarie;

bij het militair departement:

ontslagen: op zijn verzoek, eervol, uit Zijner Majesteits militaire dienst, onder toekenning van pensioen, de kapitein der infanterie C. M. van Wieringen;

uit Zijner Majesteits militaire dienst, de 2de luitenant der infanterie F. L. J. H. Falger;

bevorderd, bij het wapen der artillerie: tot 1sten luitenant bij het personeel, de 2de luitenant J. M. D. Sikkens;

tot 2de luitenants, de sergeanten H. A. Nuij en J. P. W. M. Janssen, beiden der artillerie;

tot magazijnmeester bij het militaire kleeding-magazijn te Soerabaija (militair ambtenaar 2de klasse), L. le Duc, thans 1ste commies bij het groot militaire hospitaal te Samarang;

benoemd: tot 2den commies en magazijnmeester bij het groot militaire hospitaal te Weltevreden (militair ambtenaar 3de klasse), de adjudant-onderofficier J. P. Fagnotte, thans waarnemend hospitaalmeester te Soerakarta;

tot 2de commies en magazijnmeester bij het groot militaire hospitaal te Willem I (militair ambtenaar 3de klasse), H. Beer, vroeger spijsverzorger bij het groot militaire hospitaal te Samarang;

tot spijsverzorger bij het groot militaire hospitaal te Samarang, de adjudant-onderofficier L. Tiesselinck, waarnemend hospitaalmeester bij het garnizoens-hospitaal te Salatiga;

overgeplaatst, als 1ste commies bij het groot militaire hospitaal te Samarang, S. Abraham, thans spijsverzorger bij dat hospitaal;

(*Javasche Courant van den 13den Maart.*)

bij het civiel-departement;

ontslagen: op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, J. L. van Hek, commies-visitateur bij de recherche te Batavia;

eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, A. H. Jacobs, adjunct-boekhouder, en J. J. de Liem, commies, beiden bij het vendu-departement te Batavia:

eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, C. C. Eisser, klerk op het bureau van den directeur-generaal van finantien;

benoemd: tot pakhuismeester bij het zout-hoofddepôt te Sumanap, J. Mourits, thans pakhuismeester bij het zout-hoofddepôt te Boender;

tot pakhuismeester bij het zout-hoofddepôt te Boender, G. J. Zaalberg, ambtenaar op wachtgeld, laatstelijk ontvanger der inkomende en uitgaande regten, tevens vendumeester te Banjermasin;

bij het militair departement:

goedgekeurd, dat door het militaire departement bij de infanterie zijn overgeplaatst: bij het 11de bataillon, de kapitein J. E. Hagen, van het garnizoens-bataillon op Celebes;

bij het 14de bataillon, de kapitein F. J. Berg, van het garnizoensbataillon in de 3de militaire afdeeling;

bij het garnizoens-bataillon in de 3de militaire afdeeling (Flores), de 2de luitenant A. J. van Mansvelt, van het 14de bataillon;

bij het garnizoens-bataillon op Celebes, de kapitein W. J. A. W. Boers, van het 11de bataillon;

is geplaatst, bij het 12de bataillon, de 2de luitenant W. R. H. Tergau, onlangs uit Nederland aangekomen;

bij het marine departement:

benoemd, tot bootsman bij 's lands equipagewerf te Soerabaija, J. Koosen;

goedgekeurd, dat de waarneming der betrekking van bootsman bij het haven-departement te Soerabaija voorloopig is opgedragen aan K. A. Spelde, 1sten bootsmansmaat bij de Nederlandsche marine;

(*Javasche Courant van den 17den Maart.*)

bij het civiel departement:

verleend, een tweejarig verlof naar Nederland, tot herstel van gezondheid: aan J. H. Hoijer, ingenieur der derde klasse van den waterstaat en 's lands gebouwen te Bezoekie;

bij de Soerabaijasche schutterij, eervol ontslagen, wegens vertrek: de kapitein mr. G. A. M. Smulders;

de 2de luitenant-auditeur mr. T. F. K. U. Last, en

de 2de luitenant J. H. Rosemeijer;

wegens volbragten diensttijd, de 1ste luitenant-kwartiermeester L. Lehan en

de 2de luitenant F. U. Kies;

bevorderd: tot kapitein, de 1ste luitenant S. H. Wanders;

tot 1sten luitenant, de 2de luitenant H. L. Zange;

benoemd: tot 1sten luitenant-kwartiermeester, de 1ste luitenant J. Hageman;

tot 2de luitenants, de eervol ontslagen apotheker der 3de klasse J. N. Schot, en de schutters W. S. Jacob en G. Schimmelpenninck;

tot 2den luitenant-auditeur bij den krijgsraad, mr. A. J. W. Cornets de Groot;

bij het militair departement:

overgeplaatst: bij het 5de bataillon infanterie, de majoor H. W. van Rijnbergh, van het 7de bataillon;

bij de militaire geneeskundige dienst, de officier van gezondheid der tweede klasse bij de Nederlandsche marine A. H. Thepass, dienende aan boord van Zr. Ms. brik, de Haai;

(*Javasche Courant van den 20sten Maart.*)

benoemd: tot omgaanden regter in de vierde afdeeling op Java en Madura, mr. C. J. van Haastert, thans lid in den raad van justitie te Soerabaija;

tot lid in den raad van justitie te Soerabaija, mr. W. à Brakel Reiger, thans officier van justitie bij den raad van justitie te Amboina;

tot tweeden commies ten burele van den directeur-generaal van finantien, G. A. G. P. Ruloffs, thans derde commies aldaar;

tot pakhuismeester bij het zoutverkoop-pakhuis te Temanggoeng (Kadoe), W. E. F. van Maanen;

bevorderd bij de indigo-cultuur: tot adsistent der 1ste klasse, de adsistent der 2de klasse H. van der Star;

tot adsistent der 2de klasse, de adsistent der 3de klasse F. Jullens;

tot adsistent der 3de klasse, de opziener der 1ste klasse C. F. van den Broek;

tot opzieners der 1ste klasse, de opzieners der 2de klasse B. H. Onthoof en J. L. Rhemrev;

ontslagen: uit 's lands dienst, de baas-smid bij het marine-etablissement te Onrust J. van Beek;

(*Javasche Courant van den 24sten Maart.*)

bij het civiel departement:

ontslagen, wegens vertrek, eervol: M. G. van Heel, als lid van de sub-commissie van onderwijs te Pasoeroehan;

L. J. Schorrer, gepensionneerd majoor der infanterie, als lid van de sub-commissie van onderwijs te Padang;

benoemd: tot leden der sub-commissie van onderwijs: te Pasoeroehan, A. van Davelaar, predikant der hervormde gemeente aldaar, en S. van Deventer Jsz., die tevens secretaris der commissie blijft;

te Padang, J. L. van Gennep, agent van de factorij der Nederlandsche Handel-maatschappij aldaar;

te Rembang, H. H. Schiff, predikant der Hervormde gemeente aldaar;

bij het militair departement:

bevorderd tot officieren van gezondheid der 2de klasse, bij de geneeskundige dienst ter Westkust van Sumatra: de officier van gezondheid der 3de klasse G. Th. James;

de officier van gezondheid der 3de klasse G. J. Wienecke, met bepaling dat zijne ancienniteit zal rekenen van 19 November 1851, en dat hij rang zal nemen tusschen de officieren van gezondheid der 2de klasse A. G. Freijburg en J. F. Gijsbers;

bij het marine-departement:

opgedragen de waarneming van de betrekking van hoofd-administrateur der marine, aan den kapitein-luitenant ter zee titulair J. M. Kuijp, thans onder-havenmeester te Batavia;

de waarneming van de betrekking van onder-havenmeester te Batavia, aan den luitenant ter zee der 1ste klasse bij de Nederlandsche marine J. Groll;

(*Javasche Courant van den 27sten Maart.*)

ontslagen: op zijn verzoek, eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, de officier van gezondheid der 2de klasse J. Munnich;

benoemd: tot adjunct-secretaris van het gouvernement, mr. A. Loudon, thans referendaris ter algemeene secretarie, met bepaling dat hij zal blijven toegevoegd als secretaris aan den raad van Nederlandsch-Indie;

tot eersten commies ter algemeene secretarie, J. Munnich, eervol ontslagen officier van gezondheid der 2de klasse;

verleend, aan den ambtenaar op wachtgeld J. A. du Puy, gewezen adsistent-resident van Grissee, een buitenlandsch verlof voor den tijd van een jaar.

De genoemde couranten behelzen voorts de volgende berigten:

BATAVIA, 27 *Februarij.*

» De gepercipieerde regten op Java en Madura hebben in de maand Januarij jl. bedragen eene som van . . . . . . f 580,917.64

Hieronder zijn echter begrepen:

aan regten op 's gouvernements producten	f 156,551.23	
aan gerestitueerde regten	5,141.98	
		161,693.01
Zoodat zuiver is ontvangen. . . .		f 419,224.63

Zijnde, in vergelijk met 1850, eene som van f 48,185.67½ meer, en in vergelijk met 1851, eene som van f 123,132.26½ minder, dan in de maand Januarij van die jaren is verkregen.

— In Junij 1851 werd van gouvernementswege magtiging verleend om in de afdeeling Damak, residentie Samarang, uitwateringskanalen te graven tot afleiding van het overtollige water, hetwelk in de regenmoesson aldaar steeds aanwezig is en een gedeelte van dat landschap aan overstroomingen blootstelt.

Deze kanalen en de daaraan verbondene werken zijn thans voltooid, en zijn voor de afdeeling Damak van een groot nut. Eene aanzienlijke hoeveelheid water, waardoor vroeger overstroomingen veroorzaakt werden, wordt thans onbelemmerd naar zee afgevoerd. De communicatie, welke in genoemde afdeeling veel te wenschen overliet, uit gebrek aan binnenlandsche wegen en omdat men in de west-moesson met modder en in den droogen tijd met groote en diepe scheuren in den zwaren kleigrond te worstelen had, is door deze kanalen, welke in den regentijd bevaren kunnen worden, terwijl de dijken in den droogen tijd voor eenen goeden weg kunnen dienen, aanmerkelijk bevorderd. Vooral echter dient in aanmerking te komen, dat duizende bouws sawavelden voortaan, met zekerheid op slaging, beplant kunnen worden, die vroeger dikwerf mislukten.

De spoedige en goede voltooijing dezer zoo nuttige werken is hoofdzakelijk te danken aan den resident van Samarang H. D. Potter, den adsistent-resident van Damak en Grobogan H. Klein van de Poll, den regent van Damak, radhen adipattie Ario Tjondro Negoro, en den controleur bij de landelijke inkomsten en cultures der eerste klasse L. Lange.

— In de eerste helft der loopende maand is in de zuidelijke districten van het regentschap Sumadang (Preanger Regentschappen) eene ziekte uitgebarsten, welke aanvankelijk vele slagtoffers maakte; van 769 aangetaste personen zijn 391 of ruim de helft bezweken. Europesche geneeskundige hulp is, ook van Batavia uit, verleend.

De ziekte, die voornamelijk in buikloop bestond, en toegeschreven wordt aan het onmatig gebruik van verkoelende vruchten en aan de veelvuldige regens, schijnt thans te zijn geweken."

BATAVIA, 2 *Maart.*

» Het bad-etablissement te Palantoengan werd geopend den 1sten Junij 1844.

Volgens de rapporten van den daarbij geplaatsten officier van gezondheid 2de klasse C. C. W. Mandt, zijn in dit gesticht, van 1 Junij 1844 tot het einde van 1850, alzoo in 6½ jaar tijds, opgenomen 820 Europesche militairen of gemiddeld 50 's jaars. Van deze nu zijn hersteld 255 = 79 pct.

Het totale cijfer der overledenen bedroeg 31, hetgeen tot dat der behandelde lijders staat = 1: 10,3; of 9,7 pct. gestorven."

BATAVIA, 5 *Maart.*

» Bij het besluit van 30 Augustus 1851, n°. 1 (opgenomen in de *Javasche courant* van 6 September), houdende eenige regelingen omtrent het onderwijs voor den inlander op Java, zijn de hoofden der gewestelijke besturen aangeschreven, om van al de inlandsche scholen, onverschillig of zij subsidie bekomen of niet, jaarlijks een uitvoerig verslag aan den Gouverneur-Generaal in te zenden.

Het eerste dezer verslagen, over het jaar 1851, is ingekomen. Het betreft de inlandsche school op de hoofdplaats Banjoemaas.

De school is opgerigt en wordt in stand gehouden zonder eenige bijdrage uit 's lands kas. De oprigting dagteekent van November 1850.

Voor schoolgeld wordt betaald:

door regenten, voor ieder kind.	tien gulden 's maands		
» ondercollecteurs, hoofddjaksas en districtshoofden:			
voor het eerste kind	vier	»	»
» » tweede »	drie	»	»
» elk volgend »	twee	»	»
door mantries, djaksas, panghoeloes:			
voor het eerste kind	twee gulden 's maands.		
voor ieder volgend kind	een	»	»
door schrijvers en andere gering bezoldigden,			
voor ieder kind	een	»	»

Het totaal bedroeg laatstelijk f 263 's maands.

Behalve dit schoolgeld, wordt door de ouders, met het begin van elk schooljaar, voor ieder kind f 3 betaald, ter voorziening in schoolbehoeften en boeken.

Een Europeesch onderwijzer, de heer Halkema, is aan het hoofd dezer school geplaatst.

Hij wordt bijgestaan door een jongeren broeder en door een Javaan uit Soerakarta. De laatste geniet f 30 's maands en zal, telkens na een jaar gediend te hebben, f 5 's maands meer bekomen, tot dat zijn tractement f 50 's maands bedrage.

Het getal leerlingen beliep in November 1850, 76; op ultimo 1851, 77. Zij zijn verdeeld in 3 klassen: de 1ste en 2de klasse, elke in 2, en de 3de in 3 afdeelingen.

Het onderwijs loopt over de volgende vakken:

EERSTE KLASSE.

Eerste afdeeling.

a. Maleisch lezen en schrijven;
b. Javaansch idem;
c. rekenen, de 4 hoofdregelen der tiendeelige breuken;
d. Maleische en Javaansche brieven stellen;
e. van het Javaansch in het Maleisch vertalen en omgekeerd;
f. geographie van het eiland Java;
g. staten trekken;
h. situatie-teekenen;
i. beginselen der landmeetkunde.

Tweede afdeeling.

a. Maleisch lezen en schrijven;
b. Javaansch idem;
c. rekenen, de 4 eerste hoofdregelen;
d. Maleische en Javaansche brieven stellen;
e. van het Javaansch in het Maleisch vertalen en omgekeerd;
f. inleiding van de geographie;
g. staten trekken;
h. situatie-teekenen.
i. beginselen der landmeetkunde.

TWEEDE KLASSE.

Eerste afdeeling.

a. Maleisch lezen en schrijven;
b. Javaansch idem;
c. rekenen, de 4 hoofdregelen;
d. Maleische en Javaansche brieven stellen;
e. van het Javaansch in het Maleisch vertalen.

Tweede afdeeling.

a. Lezen van Italiaansche karakters;
b. schrijven van idem;
c. Javaansch lezen en schrijven;
d. rekenen, tot den 4den hoofdregel;
e. Maleische en Javaansche brieven stellen;
f. van het Javaansch in het Maleisch vertalen en omgekeerd.

DERDE KLASSE.

Eerste afdeeling.

a. Lezen van Italiaansche karakters;
b. schrijven van idem;
c. Javaansch lezen en schrijven;
d. rekenen, tot en met de vermenigvuldiging;
e. beginselen van Maleische vertalingen.

Tweede afdeeling.

a. lezen van Italiaansche karakters;
b. schrijven van idem;
c. Javaansch lezen en schrijven;
d. rekenen, met uitzondering van een enkele tot en met de aftrekking;
e. beginselen van Maleische vertalingen.

Derde afdeeling.

a. lezen van Italiaansche karakters;
b. schrijven van idem;
c. Javaansch lezen en schrijven;
d. rekenen, tot de aftrekking zonder leening;
e. beginselen van Maleische vertalingen.

De resident is zeer tevreden over den heer Halkema, over den gang van het onderwijs en over de vorderingen der leerlingen, gebleken bij een examen op 31 December ll. Het bevestigt zich hier weder, dat zulke Javaansche jongelingen over het algemeen uitmunten in leerlust en verstandelijke vermogens."

— » Nadere berigten van Samarang melden dat, ten gevolge van eene andermaal ontstane banjer, aanzienlijke schade is aangerigt aan het graf van den Sultan van Damak, hetwelk vroeger, zoover het berigt, nimmer was overstroomd geworden. Voor de herstelling van hetzelve zijn door het bestuur bereids de noodige maatregelen genomen.

Te Ternate had zich het gerucht verspreid, dat op een der Papoesche eilanden een profeet zoude zijn opgestaan, genaamd Korano Konora, die zich als radja had opgeworpen en die de bevolking door allerlei sprookjes trachtte te bewegen om zich aan haren wettigen vorst, den Sultan van Tidore, te onttrekken, en aan hem, in stede van aan den Sultan, schatting op te brengen; hebbende hij het eiland Maoor, volgens dat gerucht, tot zijn verblijf gekozen, terwijl de radja Baharee zijn steun en voornaamste helper zoude zijn.

De gezagvoerder Deighton, van de Nederlandsch-Indische bark *Rembang*, die onlangs die streken bezocht, berigt daaromtrent:

dat onder verscheidene stammen aldaar onlusten heerschen, ofschoon van geene beteekenis, en dat de radja Baharee een groot deel in deze onlusten heeft;

dat de beweerde profeet een nietsbeduidend persoon eene speelpop van genoemden radja Baharee is, die zich een zekeren aanhang heeft weten te verwerven;

dat het echter niet is gebleken, dat de bevolking zich zoude zoeken te onttrekken aan het gezag van den Sultan van Tidore.

Door den resident van Ternate is, ten einde de gemoederen weder tot rust en vrede te brengen, een geschikt hoofd van Tidore, met een vijftal korra-korras, derwaarts gezonden."

BATAVIA, 9 *Maart.*

» Gedurende de maand Februarij hebben verscheidene doorbraken en overstroomingen in de residentie Soerabaija plaats gehad, welke echter door spoedig aangebragte hulp weinig schade aan den landbouw hebben veroorzaakt.

Ook de residentie Samarang is, ten gevolge van de zware regenbuijen en daardoor ontstane buitengewone banjers, voor een groot gedeelte onder water gezet; de groote postweg tusschen Kendal en Samarang is doorgebroken; verscheidene bruggen zijn vernield en de communicatie per as is op eenige plaatsen tijdelijk gestremd.

De rijst- en suikerrietvelden zullen naar alle waarschijnlijkheid veel te lijden hebben gehad. De schade kan nog niet worden opgegeven."

BATAVIA, 12 *Maart.*

» Door de regering is dezer dagen eene commissie benoemd tot het doen onderzoeken welke maatregelen behooren genomen te worden ter verbetering en bevordering van den gezondheidstoestand van de stad en voorsteden van Batavia.

Deze commissie is zamengesteld uit de heeren P. van Rees, resident van Batavia; G. Wassink, dirigerend officier van gezondheid der 1e klasse, en E. C. C. Steinmetz, luitenant-kolonel der genie, adjudant van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal; terwijl dezelve als secretaris wordt bijgestaan door den heer J. C. de Kock van Leeuwen, adsistent-resident voor de politie der stad en voorsteden van Batavia."

— » Ten aanzien der aangelegenheden ter westkust van Borneo, zijn wij in de gelegenheid gesteld het navolgende mede te deelen:

Toen in Januarij 1851 's vijands afgevaardigden te Pontianak vrede kwamen afsmeeken, bedong de resident, overeenkomstig zijne instructien:

1°. een materieel bewijs van boetedoening, namelijk eene hoeveelheid gouds;

2°. eene jaarlijksche hommage van eenige ponden gouds (in stede van de tot dusver verschuldigde recognitie in geld);

3°. de sluiting der riviermondingen, die niet wettelijk voor den handel waren opengesteld;

4°. bevestiging door het Nederlandsche gezag van de keus der Chinesche hoofden.

Dit alles werd door de Chinezen aangenomen.

Doch, aangezien de resident de overtuiging had dat wij nimmer tot een duurzamen vrede met de Chinezen zouden geraken, zoolang hun demagogisch bestuur bleef bestaan, maakte hij gebruik van zijne magt om naar omstandigheden te handelen, en bedong de afschaffing van het kongsie-gezag. Wij zullen trachten dien eigendommelijken regeringsvorm, waaronder de Chinezen schier eene eeuw hadden geleefd, zoo kort mogelijk doch duidelijk te beschrijven.

De kongsie was zamengesteld uit eenige directeuren (Tsjoï-koesians), die elk een tak van dienst beheerden; deze de kas, gene de magazijnen, een ander de mijnen enz.; en in wier vergadering zoowel de wetgevende als de uitvoerende magt berustte. De directeuren genoten geen noemenswaardig loon; zij werden vervangen om de vier maanden; hunne eerlijkheid werd gewaarborgd door die gedurige aftreding en door de verificatie der kas, der boeken en der magazijnen, die dan tevens plaats had. Het districts- en dorpsbestuur, de regtsbedeeling en de inning der belastingen, alles wat op een vasten en volgens de Chinesche begrippen rationelen voet geregeld. En ondanks de viermaandelijksche afwisseling der Tsjoï-koesians, was de zedelijke kracht van het besturende ligchaam zoo groot, dat alle ingezetenen en dienaren beefden voor een bevelschrift waarop de kongsie haar stempel had gedrukt. Doch de kongsie was ingesteld ten voordeele van eene afzonderlijke klasse des volks. Noch de landbouwers, noch de ambachtslieden, noch de handelaren, noch zelfs de kongsie-kongs (goudgravers tegen maandelijksch loon) werkten mede tot de verkiezing der Tsjoï-koesians; alleen de parit-chiongs (namelijk goudgravers met solidair aandeel in de exploitatie der mijnen) waren kiezers van en verbiesbaar tot het kongsiebestuur. En desniettemin waren alle ingezetenen onderworpen aan de willekeurige belastingen en nog willekeurige [illegible]bedeeling der kongsie. De kongsie, hoe [illegible] ook ten opzigte harer dienaren en ingezetenen, [illegible] de speelbal van hare committenten: de parit-chiongs bemoeiden zich met alle handelingen, de geringste niet uitgezonderd, ja zelfs met de redactie der brieven en afkondigingen der kongsie. En de Tsjoï-koesian die onbuigzaam was, of slechts mishaagde, werd door de parit-chiongs van zijn zetel gesleept en afgezet.

Deze demagogie moge de zuivere uitdrukking zijn geweest van de belangen der eerste Chinesche nederzettingen, toen ze geen ander doel hadden dan ontginning van goudmijnen. Doch de instelling had haar doel overleefd; want die nederzettingen waren opgewassen tot een wezenlijk volk, zamengesteld uit gehuwden zoowel als uit ongehuwden, — uit landbouwers, ambachtslieden en handelaren zoowel als uit goudgravers.

Het aanwezen van souvereine handelsligchamen, zoo als de kongsien, was dus even onbestaanbaar met het wezenlijk geluk der Chinezen, als met de souvereiniteit van Nederland.

Dewijl nu de onderhandelaren van Januarij 1851 gekozen waren uit de schranderste mannen des lands, die opregtelijk den vrede beaamden, ontstond er tusschen hen en den resident eene mate van vertrouwen, en van gemeenschappelijk overleg, zoo als vroeger nooit had plaats gehad: omdat de Chinezen nooit eene tuchtiging hadden ondergaan als die van 1850; en omdat voormaals de Maleijer steeds tot middelaar was gebezigd, en men elkander niet van aangezigt tot aangezigt had leeren doorgronden.

De onderhandelaren stemden dus met den resident de onmogelijkheid in van duurzame rust des lands, zoolang de kongsie bleef bestaan als souverein. Gezamenlijk met hem ontwierpen zij het plan van een regentschap, dat vertegenwoordigen zou de Nederlandsche souvereiniteit, tot welks verkiezing alle belastingschuldigen, om het even van welk beroep, zouden medewerken: — en dat, ten bewijze van zijn oorsprong en strekking, tot officielen stempel zou voeren 's Konings wapen, omgeven van het randschrift:

Holland fongti fosjoeng-tjongthang Tsjut fong kapthay, beteekenende woordelijk:

Neêrland's Koning (stelt over het land genaamd) *gelijk regt* (gewaarborgd door) *algemeen gezag* (dezen) *regent.*

De oude stempels, voerende de spreuk der kongsie, zouden worden

uitgeleverd en stuk geslagen; de mijnwerkers-vennootschappen zouden zich mogen organiseren gelijk hunne belangen vorderden, mits niet meer met de oude leuzen tot firma, en zonder eenig staatkundig of regterlijk gezag.

Deze verandering was dus een geheele omkeer van zaken. Het offer werd opregtelijk gebragt.

Doch van hunne zijde overtuigden de afgevaardigden den resident dat zoodanige omkeer onmogelijk was, als bij zich bepaalde tot de gefedereerde kongsien, waarmede wij in oorlog waren (1); terwijl de Chinezen van de kongsie Samtiaukeo, welke door de federatie zoowel te Sepang als te Pamankat totaal was verslagen in Julij en Augustus 1850, zich zouden reconstitueren onder den ouden vorm der kongsie-regering. Zij trachtten te betoogen dat de veeten van mercantiel belang en godsdiensthaat niet anders waren te dooden, dan door de ineensmelting der vier kongsien tot één enkel volk, onder de vleugelen des Nederlandschen gezags. En de ineensmelting bood in dat oogenblik te minder moeijelijkheden aan, dewijl van de 7000 Chinezen, die de kongsie Samtiaukeo uitmaakten, geen tiende gedeelte was overgebleven, en de anderen naar Serawak en elders waren geweken.

Doch de resident achtte een maatregel, van zoo ingrijpenden aard, boven zijne bevoegdheid. Hij sloot dus op den 27sten Januarij eene voorloopige overeenkomst. Het proces-verbaal dier openbare handeling constateert de onvoorwaardelijke onderwerping en den wapenstilstand, zoomede het ontwerp om het kongsie-gezag te vervangen door een regentschap, gesteld over de vier voormalige kongsie-landen; besturende, regtsprekende en belasting heffende namens Zijne Majesteit den Koning. Met dat ontwerp kwam hij in Februarij 1851 te Batavia, vergezeld van drie afgevaardigden der federatie, welke den 29sten Maart, geknield aan de voeten van den Gouverneur-Generaal, vergiffenis smeekten en erlangden voor den opstand waartoe zij zich hadden laten vervoeren. Het gouvernement kon niet toestemmen in de zamensmelting van Samtiaukeo met de drie andere kongsie-landen.

Het gouvernement kon destijds ook niet overgaan tot de militaire occupatie van Sepang, welk punt als laatste twistappel overbleef, en reeds in handen der federatie was, die het met de wapenen had veroverd.

De resident werd alzoo, in April, met de drie afgevaardigden naar Borneo's Westkust teruggezonden, met last daar in nadere besprekingen te treden.

Gedurende Mei en Junij verkreeg de hier boven bedoelde verandering van het bestuur haar beslag. Geheel gemakkelijk ging zulks niet te werk: de parit-chiongs, wier staatkundig levensbeginsel daarmede gemoeid was, deden zich gelden zoolang zij konden. Doch in de volksvergadering werden zij door de andere standen overstemd. En de nabijheid onzer troepen te Sambas en te Pamangkat, het aanwezen van Zijner Majesteits schoener *Padang* met een aantal kleinere vaartuigen, welke de kust in observatie hielden, de herinnering aan de bloedige gevechten te Pamangkat en de knellende gevolgen der blokkade, dit alles had ten gevolge, dat de regtzinnigen de overhand behielden op de oorlogzuchtige factie der parit-chiongs.

In Junij kwamen er alzoo weder afgevaardigden te Pontianak, die, naar luid der voorloopige overeenkomst, den resident aanboden eene lijst van vier candidaten door het geheele volk gekozen. Uit deze lijst benoemde de resident (onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal) dadelijk een regent, een regent-plaatsvervanger en een regterlijk ambtenaar. Hij gelastte den benoemden regent onverwijld met de betrokken dorpshoofden over te gaan tot de keus van negen districtshoofden: en bescheidde hen allen te Sambas tegen Julij, om daar te regelen wat nog te regelen bleef met den sultan van Sambas, en met de overblijfselen der voormalige kongsie Samtiaukeo.

Dit alles greep plaats in de maanden Julij en Augustus.

Op den 20sten Julij deed de regent Tjang-Pin zijn statigen intogt te Sambas, omringd van de nieuw benoemde Chinesche ambtenaren, en een stoet van 200 man, welke door vreugdeschoten, lantarens met zinnebeeldige figuren en mottos, en tallooze vlaggen en wimpels, de meest mogelijke openbaarheid bijzetteden aan de hulde welke de regent, namens het geheele volk, kwam brengen aan 's Gouvernements vertegenwoordiger. Het goud, dat als materieel bewijs van boetdoening werd gevorderd (en dat door eene vrijwillige leening was opgezameld, omdat de konsikassen tot den bodem toe waren uitgeput), dit goud werd den resident door den regent plegtstatig overhandigd, met eene gepaste aanspraak, die getuigde van de gezindheid om zich nu opregtelijk en voor immer te verbinden aan het Nederlandsche gouvernement.

De deliberatien, welke in de volgende dagen onafgebroken plaats hadden, waren niet van moeijelijkheden ontbloot. Al wat aanging de regeling van het inwendige bestuur des regentschaps, ging vlot van de hand, omdat men het volkomen eens was omtrent de beginsels. Doch de reconstitutie van het reeds doode ligchaam van Samtiaukeo gaf onoverkomelijke zwarigheden: blinde naijver en godsdiensthaat bragten zelfs de rust een oogenblik in gevaar.

Ten aanzien van het bezet van Sepang, waren de partijen alleen tot eenstemmigheid te brengen, door te bepalen dat dit gewigtige punt dadelijk in bezit zou worden genomen door of namens de Europesche autoriteit.

Dien ten gevolge werd het door de Chinezen van Montrado overgegeven aan een Maleisch pangeran, welke door den resident werd gecommitteerd om daar onze vlag te planten en tot nader bevel van Batavia, stand te houden en, voor zooveel noodig, gezag te voeren.

De bovenbedoelde regelingen werden tot stand gebragt onder goedkeuring van het Sambassche hof.

Aangezien echter deze orde van zaken niet kon voortduren, kwam de resident den 2den September ll. andermaal te Batavia, om rekenschap te geven van zijne handelingen, en dezelve verder toe te lichten.

Sedert September heeft deze belangrijke zaak het onderwerp uitgemaakt van naauwgezette overwegingen der Regering.

De uitslag was, dat 's residents handelingen, voor zooveel noodig, werden bekrachtigd; dat het door hem ingediend ontwerp van inwendig bestuur des regentschaps werd aangenomen; dat er besloten werd tot de militaire occupatie van Sepang; dat den resident werd opgedragen, voor de bevolking van het voormalige kongsieland Samtiaukeo een bestuur te ontwerpen, rustende op dezelfde grondslagen als dat van Montrado.

De resident T. J. Willer vertrekt nu eerstdaags per civile schoener, Ana Dyomene, weder naar de westkust van Borneo, om die beschikkingen ten uitvoer te leggen."

— In den laatsten tijd zijn zeer gunstige berigten ontvangen van de vrijhaven Makassar. Het getal der vaartuigen en vooral der Europesche schepen die haar bezoeken, nam toe. Verscheidene Europesche en Chinesche handelaren van Singapore en elders hadden er zich neêrgezet.

Ten gerieve van de zeevaart (ook ter uitbreiding van hydrographische kennis) zal te Makassar een tijdbal opgerigt worden. Dezer dagen is daartoe door het Gouvernement magtiging verleend."

(1) Kongsie Taijkong te Montrado;
Kongsie Limtian, te Boedok;
Kongsie Sjip-ung-fon te Loemar;
Gezamenlijk kunnen zij bedragen eene bevolking van ruim 20,000 zielen, doch schier de helft daarvan zijn volwassen mannen; van daar dat zij op de been konden brengen een leger van 5 à 6000 man.

BATAVIA, 16 *Maart.*

» Op den 7den Februarij 1852 is de onderkoning van Riouw, na eene afwezigheid van ongeveer twee jaren, in zijne residentie Penjingat teruggekeerd, vergezeld van zijne rijksgrooten, en is door Z. H., onder de gebruikelijke eerbewijzen, een bezoek bij het plaatselijke bestuur afgelegd, hetwelk gelijkerwijze door een tegenbezoek van den resident is gevolgd."

— » Te Palembang heeft op den 20sten Februarij jl. eene noodlottige gebeurtenis plaats gevonden

Een kotter, waarin zich verscheidene heeren bevonden, is op de rivier aldaar omgeslagen, met het ongelukkig gevolg, dat daarbij zijn verdronken:

de majoor der infanterie F. J. H. van Blommenstein,
de kapiteins der infanterie W. P. Kress en J. T. Schmit,
de betaalmeester der 1ste klasse F. M. Poelman,
de 1ste luitenant der genie W. F. K. Bisschoff van Heemskerk,
de 2de luitenant der infanterie G. W. Kress,
een adjudant-onderofficier-betaalmeester; benevens de heeren C. N. J. van Ochsée, gepensionneerd kapitein, zoutverkoop-pakhuismeester te Palembang; J. E. Böckel, secretaris der residentie Palembang, en T. W. de Groot, koopman aldaar.

De luitenant-kolonel C. A. de Brauw, waarnemend resident en militair kommandant, en de heer T. J. P. Storm van 's Gravesande, adsistent-resident van Palembang, die ook tot het gezelschap behoorden, zijn, toen zij op het punt waren van te verdrinken, gered."

BATAVIA, 19 *Maart.*

» In de Javasche courant van 29 November ll. n°. 96, werd melding gemaakt van de door Zijner Majesteits stoomschip *Hekla*, onder bevel van den luitenant ter zee 1ste klasse Hinlopen, zoo gelukkig volbragte expeditie tegen de zeeroovers, onder den beruchten Daing Magassing, van Boneratte, die daarbij werd gevangen genomen.

Bij dat berigt werd bekend gesteld, dat zekere inlander, genaamd Pa-Seratie, van Bawean, de *Hekla* op dien togt vrijwillig vergezelde en den weg wees naar de baai Boerong, op Sumbawa, alwaar Daing Magassing zich bevond.

Ter belooning van de goede diensten, door hem bij die gelegenheid bewezen, is dezer dagen door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal bepaald, dat aan Pa-Seratie zal worden uitgereikt eene gratificatie van f 300 en eene zilveren medaille; waarop aan de eene zijde 's Rijks wapen en aan de keerzijde de woorden Pa-Seratie, October 1851, en bestemd om door hem aan een oranje lint op de linker borst te worden gedragen, waarbij hem zal worden overhandigd een toepasselijk getuigschrift in de Nederduitsche, Javaansche en Maleische talen."

— » Volgens ontvangen berigten, is op den 31sten December 1851 aan de cholera-morbus overleden de rijksbestierder van het landschap Bandjar (Beliling) Ida Gedee Djelantiek, en op den 9den Januarij 1852 aan diezelfde ziekte bezweken zijn neef en opvolger, de Ida Gedee Oka (meer bekend onder den naam van Ida Djening). Ten gevolge dezer gebeurtenissen, is het bestuur over het landschap Bandjar thans opgedragen aan den broeder van wijlen Ida Gedee Oka, Ida Mada Rai, en zulks vooreerst onder de leiding van zijnen oom, den Ida Bagoes Tamoe, als hebbende hij slechts den ouderdom van 16 jaren bereikt."

BATAVIA, 23 *Maart.*

» Den 12den dezer, des avonds te zeven ure, is in den kraton te Soerakarta, na eene langdurige borstkwaal, overleden Kangdjeng Ratoe Kentjono, gemalin van Zijne Hoogheid Soesoehoenan Pakoe Boewono VII.

Zij was eene dochter van pangeran Mangkoe Boemie, broeder van den Soesoehoenan Pakoe Boewono IV, den vader van den tegenwoordigen keizer; met dezen gedurende negen-en-dertig jaren gehuwd, overleed zij in den ouderdom van twee-en-vijftig jaren.

De radhen Ajoe Sekar Kedaton is het eenig overgeblevene kind uit dit huwelijk.

Het lijk der ratoe is den volgenden dag met de gebruikelijke plegtigheden uit den kraton vervoerd, om onder geleide van een detachement van 's keizers dragonder-lijfwacht, te worden overgebragt naar de vorstelijke begraafplaats te Imogirie."

— » Door eenige aardstortingen van den berg Besser, gelegen in het district Karang Kobar, afdeeling Bandjar Negara, residentie Banjoemaas, zijn in de dessa Gloesoer drie huizen met derzelver bewoners, veertien in getal, bedolven geworden; terwijl tien menschen, die hun op het veld staande gewas bewerkten, hetzelfde lot heeft getroffen."

— » Volgens berigten van Riouw, heeft Zr. Ms. aldaar gestationneerde schoenerbrik *Dolfijn*, vergezeld van de kruisboot n°. 62, in de maand Februarij jl. eenen kruistogt bewerkstelligd in de wateren van Riouw en Linga, doch op dezen togt geene ontmoetingen met zeeroovers gehad.

In de Chinesche zee, bezuiden Boeloe Taija, werd de *Dolfijn* gepraaid door de Zweedsche brik *Thecla*, komende van Newport en bestemd naar Singapore.

Op verzoek van den gezaghebber, werden zes opvarenden van dien bodem, wegens verzet en voornemens tot oproer, aan boord van genoemde schoenerbrik, in staat van arrest overgebragt, en, daar de bemanning van de *Thecla* tot vier man verminderd was, een vijftal schepelingen van de *Dolfijn* op de Zweedsche brik overgeplaatst, ten einde dezelfs reis te kunnen vervolgen.

Na Riouw te hebben aangedaan, is de *Dolfijn* met de *Thecla* naar Singapore vertrokken, alwaar, door bemiddeling van het bestuur, de arrestanten zijn overgegeven aan den Zweedschen consul.

De *Dolfijn* was, op den 28sten Februarij jl., op het station te Riouw teruggekeerd."

BATAVIA 26 *Maart*.

» Gedurende de maand Februarij 1852 is aan regten op Java en Madura ontvangen eene som van . . . . f 568,773.60½
In Januarij bedroeg de perceptie 580,917.64

Alzoo te zamen. . . . . f 1,149,691.04½

Hieronder zijn echter begrepen:
aan regten op 's gouvernements producten eene som van . . . . . . f 240,608.53½
aan terugbetaalde regten 7,717.103

248,326.36½

Zoodat gedurende die twee maanden zuiver is ontvangen. . . . . f 901,326.88

Zijnde eene som van f 253,750.53½ meer dan in 1850, en f 20,548.93½ meer dan in 1851, gedurende dezelfde maanden ontvangen."

— » Ten vervolge op de berigten, voorkomende in de Javasche couranten van 18 en 25 Februarij jl., n°. 14 en 16, ten aanzien van de opvatting en voorloopige aanhouding van den gezagvoerder der Amerikaansche schoener *The Flirt*, W. Gibson, zijn wij in staat gesteld het volgende mede te deelen.

Het verzuim van bij de wet voorgeschrevene formaliteiten deed den raad van justitie de bekrachtiging der voorloopige aanhouding weigeren en de in-vrijheid-stelling gelasten van Gibson c. s.

Een nieuw onderzoek ving nu aan, en verleende de regter-commissaris, belast met de instructie van strafzaken, op requisitoir van den officier van justitie, een bevel van gevangenneming, waarop de apprehensie en voorts een herhaald verhoor door den regter-commissaris, van alle aanwezige betrokkenen volgde.

Intusschen hebben de beklaagden, vóór dat regtsingang is verleend, aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal verzocht, hun abolitie van de tegen hen ingestelde regtsvervolging te willen schenken, welk verzoek evenwel onlangs van de hand gewezen is, zoodat het regt zijnen loop weldra hernemen zal."

— » Nopens de schade, in de residentie Samarang veroorzaakt door de in de maand Februarij gevallene zware regens en plaats gehad hebbende overstroomingen, zijn de volgende berigten ontvangen.

In de afdeeling Samarang is langs den grooten postweg door de bandjer groote schade aan vele bruggen aangerigt, en heeft de weg op vele plaatsen geleden, hetgeen echter onverwijld is hersteld, zoodat de communicatie niet is gestremd geweest.

De dam nabij de dessa Goentoor, district Grogol, is over eene lengte van 30 voeten weggeslagen, terwijl de rivier Toentang op vele plaatsen buiten hare oevers is getreden en 5861 bouws sawavelden, beplant en bezaaid met padie, gedurende eenige dagen onder water heeft gezet, zoodat vele daarvan geheel vernield zijn.

De rijstcultuur in de afdeeling Salatiga heeft niet noemenswaardig geleden; echter is aan de wegen veel schade toegebragt en zijn aldaar drie bruggen vernield, welke echter reeds hersteld worden.

De afdeelingen Damak en Grobogan, alwaar de overstroomingen het hevigst zijn geweest, hebben buiten alle verwachting het minst geleden. Blijkens eene naauwkeurige opname in de afdeeling Damak, zijn slechts 411 bouws met padie bezaaide of beplante sawavelden vernield, hetgeen in verhouding met de bereids beplante 57,000 bouws sawavelden, van weinig beteekenis mag worden beschouwd. De geringe schade aan het gewas toegebragt, moet hoofdzakelijk toegeschreven worden aan de onlangs aangelegde afwaterings-kanalen, welke het overtollige water met eene ongeloofelijke snelheid naar zee hebben afgevoerd.

De schade aan bruggen en wegen aangerigt is ook van weinig belang geweest, terwijl ook de dam, welke bij Penawang in de rivier Serang ligt, zich ditmaal staande heeft gehouden zonder veel schade te hebben geleden.

In de afdeelingen Kendal en Kaliewoengoe zijn 420 bouws sawavelden vernield. Aan de met suikerriet beplante velden is geene directe schade van eenig belang door de banjer veroorzaakt. In de bergdistricten hebben de koffijboomen veel door de stormen en regens geleden, waardoor vele vruchten verloren zijn.

Door het afdrijven van zware boomen, zijn de waterkeeringen van de groote brug over de rivier Bodrie weggeslagen; de brug zelve heeft echter weinig geleden."

— Volgens berigten van Soerabaija, is te Sumanap op den 12den Maart aangekomen de 3de stuurman van het Nederlandsch schip *Catharina*, met eenen brief van den gezagvoerder van dien bodem, houdende mededeeling, dat hij op eene halve mijl beoosten Gilie-Lawak, op een koraal-rif met zijnen bodem vast was geraakt, in eene zeer gevaarlijke positie verkeerde en uit dien hoofde dringend om hulp verzocht.

Onmiddellijk zijn twee kruisbooten, verschillende praauwen en twee schoeners van den Sultan derwaarts vertrokken om hulp te verleenen.

Den 13den ontving men echter te Sumanap de tijding dat het schip niet bij Gilie-Lawak, maar op eene plaats, genaamd Karang-Kombang, tusschen de eilanden Sapoedie en Poetran, vast zat en van den oostenlijken hoek van het eiland kon gezien worden. Het schip had toen de masten reeds verloren.

De eerstaanwezende officier der marine te Soerabaija is door den resident verzocht geworden, een gereed liggend stoomvaartuig naar de plaats des ongeluks te zenden.

De *Catharina*, kapitein D. Lammers, was den 5den Maart jl. met eene lading koffij van Samarang vertrokken."

— » De berigten uit Palembang, ontvangen na die welke medegedeeld zijn in ons nommer van 21 Februarij (verbeterd in het nommer van 25 Februarij), liepen tot 6 Maart.

Radjah Tiang Alam bevond zich steeds in de Ampat Lawang, en scheen bij voortduring het behoud eener onafhankelijke stelling mogelijk te achten. De toerustingen van onze zijde, om hem met eenige zekerheid op goed gevolg in die moeijelijke streken aan te tasten en tot onderwerping te dwingen, waren verre gevorderd. In de overige gedeelten van de residentie heerschte rust, werden de landrenten langzamerhand opgebragt en had een druk verkeer plaats. Als een voorbeeld van het laatste wordt gemeld, dat vele houtvlotten en eene groote menigte bamboes en rotting, uit de Moesi-districten te Palembang ten verkoop zijn aangevoerd, en dat in 14 dagen, tusschen 4 en 5 duizend picols kapas afkwamen, waarvoor hooge prijzen gemaakt werden, bij het aanwezen van een aantal praauwen van Sumanap en Bawean. De inkomsten en uitgaande regten bedroegen trouwens in 1851, in weerwil van de woelingen in sommige landschappen, f 14,000 meer dan in 1850. Men meende grond te hebben om in 1852 op eenen gunstigen rijstoogst te rekenen."

— » Volgens berigten van Ternate, is de radjah van Tomboekoe, Kitjil Sadek, op den 22sten Augustus 1851 overleden."

Met dit nommer der *Staats-courant* worden verzonden:

1°. vel 294 — 297 van het BIJBLAD II, inhoudende het slot van het verslag van het verhandelde in de zitting der Tweede Kamer van den 12den Mei jl., en

2°. vel 184 en 185 der *Bijlagen* van het genoemde BIJBLAD, inhoudende verschillende bij de Tweede Kamer ingekomen stukken.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

De *Moniteur* behelst het volgende, van regeringswege medegedeelde berigt: » De termijn van twee maanden, welken het decreet van den 14den Maart jl. aan de buitenlandsche houders van 5 percents staatsschuld gegeven had om de aflossing of de renteverlaging te kiezen, is den 14den dezer te middernacht verstreken. De aanvragen om aflossing beloopen eene som van fr. 1,773,180 aan rente, of fr. 35,463,600 aan kapitaal. De aflossing daarvan zal den 17den dezer plaats hebben."

Deze aankondiging heeft aan de Parijsche beurs, waar men een groot bedrag van aanvragen om aflossing uit het buitenland verwacht had, gunstig op den prijs der Fransche fondsen gewerkt.

— Er is eene staatscommissie benoemd om te onderzoeken, hoe men van de in de Fransche gasthuizen aanwezige vondelingen partij zou kunnen trekken voor de kolonisatie van Algerie.

— Bij een decreet van den President zijn de ingevolge de nu afgeloopen volkstelling opgemaakte bevolkingsstaten als authentiek voor den tijd van vijf jaren aangenomen. In de daartoe betrekkelijke voordragt zegt de minister van binnenlandsche zaken onder anderen: » De bij decreet van 1 Februarij 1851 bevolen volkstelling is afgeloopen; hare uitkomsten moesten, volgens de bestaande wetgeving, reeds met 1 Januarij jl. zijn opgemaakt; maar ondanks den grootsten ijver is dit onmogelijk geweest, ten gevolge van de traagheid van vele maires en van de bevelen der regering om over onderscheiden, bij vroegere volkstellingen niet vermelde punten opgaven in te winnen, te weten over den ouderdom, de bedrijven, de godsdienst, de nationale of vreemde herkomst en de uiterlijke misvormingen of ligchaamsgebreken, als grondslag eener sedert lang gewenschte geneeskundige plaatsbeschrijving. De lange duur der volkstelling van 1851 kan echter aan hare juistheid niet merkelijk schaden; hoogstens zijn ten gevolge daarvan, een klein aantal personen meermalen, in onderscheiden gemeenten, geteld. In Engeland is in 1851 de volkstelling binnen zes maanden afgeloopen; doch daar geschiedt zij door daartoe benoemde gouvernements-beambten, en kost zij veel meer geld dan bij ons; hier tegenover staat echter, dat in Engeland de volkstelling slechts eens in tien jaren geschiedt en geheel wisse uitkomsten oplevert, wier juistheid gewaarborgd wordt door de naauwgezetheid der Britsche beambten en door het in Engeland heerschende ontzag voor de wet; ook heeft daar niemand belang bij onjuiste opgaven, terwijl bij ons de bevolkingsstaten tot grondslag strekken voor de toepassing van belasting- en andere wetten.

» De bevolking van Frankrijk bedroeg ten vorigen jare 35,781,62[illegible] zielen, dat is 381,142 meer dan in 1846. De jaarlijksche toename der bevolking bedroeg van 1821 tot 1846 gemiddeld van 0.41 tot 0.69, en van 1846 tot 1851 slechts 0.21; deze vertraging wordt verklaard door de vermindering van het aantal huwelijken en geboorten sedert 1846, de vermeerdering der sterfte ten gevolge der cholera, en door de landverhuizing; en moge dan ook de volkstelling geene zeer naauwkeurige uitkomsten hebben opgeleverd, eene vertraging in de bevolkingsvermeerdering wordt door de politieke, volkshuishoudelijke en maatschappelijke omstandigheden van Frankrijk sedert 1846, genoegzaam opgehelderd en behoeft niet tot de onderstelling van groote onnaauwkeurigheden in de uitkomsten der telling te leiden."

— Bij den afloop der feesten waartoe de uitreiking der adelaars te Parijs aanleiding heeft gegeven, berigt de officiele *Moniteur*, dat gedurende dezelve, ten gevolge der door de politie genomen maatregelen, geen enkel ernstig ongeluk, geen enkel bedroevend voorval is geschied, en voegt er bij: » Dit is voor de bevolking een bewijs te meer hoe zeer het gouvernement voor al hare belangen zorgt en over alles zijne beschermende waakzaamheid uitstrekt."

— Het Wetgevend Ligchaam heeft in de afdeelingen de behandeling aangevangen der staatsbegrooting voor 1853; tot leden der commissie van voorbereidend onderzoek zijn, naar verzekerd wordt, juist die leden gekozen die sterk op bezuiniging aandrongen.

DUITSCHLAND.

HH. KK. HH. de Grootvorst en de Grootvorstin Konstantijn van Rusland zijn den 14den dezer te Potsdam aangekomen. Z. M. de Keizer, die den 13den te Weimar aangekomen was, werd steeds den 16den te Berlijn verwacht.

— Volgens bijzondere berigten uit Berlijn van den 15den, zou het verschil, hetwelk tusschen de ministers ontstaan was omtrent de maatregelen, te nemen ten gevolge van de verwerping door de Tweede Kamer van de voordragt betrekkelijk de vorming der Eerste Kamer, in een den vorigen dag gehouden ministerraad vereffend zijn. Nopens het ten aanzien der bedoelde zaak genomen besluit was nog niets bekend geworden.

— Aan de Hannoversche Kamers, die den 14den dezer weder zijn bijeengekomen, is terstond mededeeling gedaan van eene voordragt der regering, strekkende om de grondwet van 5 September 1848 op onderscheiden punten te wijzigen. De belangrijkste dier wijzigingen betreft de zamenstelling der Kamers, en vooral der Eerste Kamer, voor welke de regering » de onbillijke en schadelijke uitsluiting van den ridderschappelijken grondeigendom ten aanzien der vertegenwoordiging wil doen ophouden, ten einde naast het oude het nieuwe eene plaats erlange, zonder dat aan het eene een overwigt boven het andere gegeven worde." Tot dat einde wordt voorgesteld, voorloopig voor zes jaren, te bepalen, dat de grootere grondeigenaars, die thans de leden der Eerste Kamer benoemen, 24 en de tegenwoordige ridderschappen insgelijks 24 leden zullen verkiezen. Wat de Tweede Kamer betreft, zou voortaan aan den Koning het regt worden verleend om, in plaats van twee, vier leden te benoemen, waarvan ten minste twee ministers moeten zijn.

ITALIE.

Het in ons vorig nommer vermelde besluit van den Groot-hertog van Toscane luidt aldus:

» Toen wij te midden der buitengewone gebeurtenissen in en buiten

Italie, besloten aan ons dierbaar Toscane meer vrijgevige staats-instellingen te schenken door het grondwettelijk Statuut van 15 Februarij 1848, wenschten wij niets anders dan het land te behoeden voor de beroeringen waarmede het bedreigd werd, ons bestuur met de in naburige Staten ingevoerde inrigtingen in overeenstemming te brengen, en het welzijn onzer beminde onderdanen door dit nieuwe stelsel te bevorderen. Doch de uitkomst heeft niet aan onzer aller wenschen beantwoord: het goede dat men hoopte, heeft zich niet verwezenlijkt; het gevreesde kwaad is niet weggenomen; en ons gezag, dadelijk miskend en onvermogend gemaakt tot het goede, moest onderdoen voor eene gewelddadige omwenteling die het Statuut vernietigd en Toscane in hoogst betreurenswaardige ongelukken gestort heeft.

» Het wettige staatsgezag weldra door den moed der ons trouw gebleven Toscaners hersteld zijnde, hebben wij dit blijk van edele gezindheid aangenomen met dankzegging aan de Voorzienigheid die ons alzoo de bitterheid der ballingschap verzachtte, terwijl wij ons voorbehielden, in weerwil onzer smartelijke ervaring, de door ons in 1848 gestichte staatsorde te herstellen, doch zóó dat voor eene herhaling der voorgevallen ongeregeldheden niet zoude te vreezen zijn.

» Ter verijdeling evenwel van de dreigende plannen der onruststokers, die door de gelukkige gebeurtenis van den 12den April 1849 wel gestoord maar niet vernietigd waren, moest de openbare rust door buitengewone middelen worden bevestigd; en om vervolgens tot eene spoedige en afdoende verbetering der openbare dienst te geraken, hebben wij het eigenmagtig bestuur moeten hernemen voor zoo lang de algemeene gesteldheid van Europa en de toestand van Toscane en van Italie ons zouden verbieden het representatief bestuur te herstellen.

» Intusschen greep eene reeks van gewigtige gebeurtenissen in Europa plaats. De burgermaatschappij, hare grondslagen gedurig, dan eens meer en dan eens minder ernstig, bedreigd ziende, zocht en zoekt haar heil in het beginsel van een vrij en sterk staatsgezag. En daar reeds in het grootste deel van Italie geen sporen meer zijn van het representatief bestuur, mogen wij aannemen dat de meerderheid der Toscaners, aan de vroeger zoo lang genoten rust en welvaart gedachtig en door eene rampzalige ondervinding wijs geworden, behoefte gevoelt aan het voornamelijk op ontwikkeling van 's lands welvaart door bevestiging van orde en staatsgezag, en niet zoo zeer verlangt naar de herleving van eenen regeringsvorm die met onze nationale instellingen en volkszeden niet strookt en gedurende zijne werking alleen onheil heeft gebaard.

» Nu 's lands waarachtig belang en de algemeene tijdsomstandigheden de vestiging der regering op de vóór 1848 bestaande grondslagen vorderen, hebben wij onherroepelijk besloten de volgende bepalingen af te kondigen, en verzekeren wij aan de Toscaners, dat het, tot onzen laatsten levensdag toe, onze liefste zorg zal zijn, in ons dierbaar land op elke wijze alle zedelijke en burgerlijke belangen te ontwikkelen. Zoo schenke God ons bijstand; Hij schrage ons dagelijks door het hartelijk vertrouwen van ons geliefd volk, en doordringe ons met de gedachte dat de nieuwe staatsinrigting, door uitbreiding der regten van het staatsgezag, ook den last onzer pligten verzwaart.

» Art. 1. Het Statuut van 15 Februarij 1848 is afgeschaft.

» Art. 2. De kroon het volle gezag hernemende, worden de ministers, als raadslieden van den vorst en uitvoerders zijner maatregelen, weder verantwoordelijk aan den Groot-hertog, en alle van den souverein uitgaande stukken worden door hen medeonderteekend.

» Art. 3. De in de eerste afdeeling van het Statuut vermelde staatskundige aangelegenheden zullen geregeld worden naar de beginselen en voorschriften voortvloeijende uit de wetten en verordeningen, die in het groot-hertogdom vóór de afkondiging van het Statuut in werking waren, behoudens de bepalingen van dit besluit.

» Art. 4. De bestaande drukpers-verordeningen zullen herzien worden ten einde deze aangelegenheid te regelen op eenen voet die de eerbiediging der godsdienst, der goede zeden en der openbare orde waarborgt.

» Art. 5. De burgerwacht wordt algemeen en definitief afgeschaft.

» Art. 6. De op den 15den Maart 1848 ingestelde staatsraad blijft in stand; maar hij wordt van den ministerraad afgescheiden. Zijne bevoegdheid zal bij eene nieuwe verordening bepaald en geregeld worden.

» Art. 7. De verordening op het gemeente-bestuur, welke bij besluit van 20 November 1849 afgekondigd en ter proefneming in werking gebragt is, zal worden herzien, ten einde de veranderingen te ondergaan waarvoor zij door ervaring vatbaar zal gebleken zijn."

Na dit besluit volgt in het Toscaansche regeringsblad deze opmerking: " Uit het vorenstaande stuk blijkt het onjuiste en overdrevene der laatstelijk verspreide geruchten van voorgenomen veranderingen in de oude wetten des groot-hertogdoms."

— De Sardinische Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft in de zitting van den 11den dezer, ter vervanging van wijlen den heer Pinelli, den heer Ratazzi, den ministerielen candidaat, tot haren voorzitter gekozen, doch niet dan na herhaalde stemmingen en met eene geringe meerderheid.

ENGELAND.

Het Lagerhuis heeft in de zitting van den 14den dezer het wetsontwerp tot heffing der incometax over het loopende jaar, definitief goedgekeurd. Verder heeft het de beraadslaging over de militie-bill voortgezet en onderscheiden bepalingen aangenomen; volgens deze zal de regering aan elk die vrijwillig bij de burger-militie dienst neemt, een handgeld van hoogstens L. st. 6, of eene maandelijksche toelage van 2 sh. 6 d. gedurende den loop der vijfjarige dienst, kunnen betalen; zij vleit zich echter een genoegzaam aantal vrijwilligers voor niet meer dan ruim L. st. 3 handgeld te zullen bekomen. Ter verzekering der opkomst van de aangeworven manschappen strekt eene strafbepaling alsmede de aan het gouvernement gegeven bevoegdheid om het handgeld bij termijnen te betalen. De kleeding en wapening zal van landswege verstrekt worden, waartoe bij den in de magazijnen aanwezigen voorraad, geene nieuwe uitgaven zullen noodig zijn. In den loop der discussie zeide de minister van binnenlandsche zaken dat, indien in dit jaar geen 50,000 maar 30,000 of 40,000 manschappen zich voor de burgermilitie lieten aanwerven, een tekort van 10,000 man zijns oordeels voor de regering geene genoegzame reden zoude zijn om gebruik te maken van de haar gegeven bevoegdheid tot het houden eener loting onder de dienstpligtigen. Dit gezegde gaf aanleiding tot eene lange woordenwisseling vol personaliteiten en van » een wel vermakelijken doch » niet stichtelijken en de parlementaire staatsinrigting niet vereerenden » aard", gelijk de Londensche *Times* zegt: de heeren Gibson, Bright, Cobden, de leiders der eigenlijke vrijhandelspartij of der zoogenaamde Manchestersche school, maakten van die verklaring gebruik om weder tegen den geheelen maatregel der oprigting van een reserveleger op te komen: de regering, zeiden zij, liet nu weder een vijfde van de noodig geachte versterking der krijgsmagt afdingen, en toonde of geen moed of geen ernstig voornemen te hebben om den maatregel uit te voeren, zoodat alleen bijbedoelingen haar schenen te leiden bij het voorslaan van een denkbeeldig verdedigingsmiddel tegen een hersenschimmig gevaar. Lord Palmerston verdedigde het ministerie en bragt bij deze gelegenheid wederom aan de Manchester-school slagen toe, die te zwaarder treffen, daar hij een der populairste staatsmannen van Engeland is; hij gaf ook nu weder te kennen, dat onder de volgelingen dier school lieden zijn die de Franschen niet zoo ongaarne zouden zien komen als zij maar met hen goede handelszaken konden doen.

De minister van kolonien heeft medegedeeld, dat naar de Australische kolonien, doch op hare kosten, meer troepen zouden worden gezonden, ook om het wegloopen der schepelingen te helpen beletten; in de haven van Melbourne lagen den 6den Januarij jl. 35 schepen, bemand met 816 personen, waarvan niet minder dan 478 naar de goudstreek waren gedeserteerd; in die haven zoude dan ook een oorlogsschip worden geplaatst. Hij zeide verder, dat de finantiele toestand dier kolonien zeer gunstig was, en dat bij het gouvernement groote sommen van daar ontvangen waren, die moesten dienen om de landverhuizing derwaarts te bevorderen: zijnde voor rekening der kolonie Victoria tusschen 160,000 en 170,000 L. st. en voor rekening der kolonie Nieuw Zuid-Wales 70,000 L. st. in het landverhuizings-fonds voorhanden.

In antwoord op eene vraag van een der leden, zeide de minister van koophandel, dat het gouvernement eene mededeeling had ontvangen van eene te Parijs vereenigde conferentie ter overweging der quarantaine-verordeningen; geene verandering was nog in deze verordeningen ingevoerd of vastgesteld, doch een ontwerp eener overeenkomst, gegrond op de beraadslaging dier conferentie, was aan het gouvernement voorgelegd; en hij was niet zonder hoop, dat het tot eene of andere voldoende schikking zoude komen.

Het Hoogerhuis heeft, op voorstel van een der leden en met goedvinden der regering, eene commissie benoemd tot onderzoek der door kapitein Warner uitgevonden vernielingstoestellen. Reeds verscheidene jaren geleden heeft de uitvinder, gelijk men weet, aan de Britsche regering aangeboden, haar zijne uitvinding af te staan, mits hem vooraf daarvoor eene aanzienlijke geldsom toegezegd werd; doch de proeven, die hij toen van zijne uitvinding gaf, deden deskundigen twijfelen, niet aan het verwoestend vermogen der toestellen maar aan derzelver bruikbaarheid als krijgstuig. Thans nu de algemeene aandacht zoozeer op 's lands verdedigingsmiddelen is gevestigd, is de schier vergeten uitvinding in het Hoogerhuis weder ter sprake gebragt, met verklaring van de zijde des uitvinders, dat hij nu bereid was aan eene parlementaire commissie alle verlangde mededeelingen over zijne toestellen te doen, en dat zijne uitvinding van de door den heer Scott uitgedachte krijgstuigen geheel verschilde en niet door kracht van buskruid maar van electriciteit werkte.

BEURS-BERIGTEN.

Parijs 15 Mei: 3 pcts. renten fr. 70.60; idem $4^1/_2$ pct. 100.10;
Londen 15 Mei: 3 pcts. gecons. $99^3/_4$; Nederl. werkelijke schuld $2^1/_2$ pcts. 62; idem 4 pcts. 93.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN MARINE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Blijkens eene, door tusschenkomst van den Minister van Buitenlandsche Zaken, van Zijner Majesteits gezant te *Madrid* ontvangene bekendmaking van de algemeene directie van openbare werken in *Spanje*, zijn te rekenen van den 20sten Maart 1852, twee nieuwe kustlichten ontstoken namelijk op het eiland *Dragonera*, gelegen aan de Zuid-Westkust van het eiland *Majorca*, en op de punt *San Felipe*, aan den ingang der haven van *Mahon*, op het eiland *Minorca*.

Het vuur op het eiland *Dragonera* is geplaatst op eenen toren, opgerigt op de piek *Single de Ginavera*, op het midden van het eiland, ter plaatse waar vroeger een der oude torens van de kustverdediging stond, op Noorder breedte 39° 37′ 50″ en Oosterlengte van *Cadix* 8° 37′ 20″ Oost van Greenwich 2° 19′ 58″.

De lichttoestel is catadioptriek, groot model met heldere flikkeringen elke twee minuten en op eene hoogte van 360.19 Nederlandsche ellen boven den waterspiegel verheven, waardoor de raaklijn den gezigteinder der zee bereikt op 18 Engelsche mijlen afstand, en het licht dus op verderen afstand zigtbaar is, naar gelang der verhevenheid van het oog des waarnemers en der helderheid des dampkrings.

Het vuur te *Fort Mahon* is geplaatst op een nieuw gebouwden toren op de punt van *San Felipe*, de Zuidoosthoek van het inkomen der haven, op de overblijfselen van het oude kasteel van dien naam.

De afstand van den vuurtoren tot aan de lijn van het waterpas der zee, is 126 Nederlandsche ellen, en tot op omstreeks 200 voeten afstands strekken zich de rotsreven uit, waarop de zee zigtbaar breekt. Hij ligt op Noorderbreedte 39° 50′ 28″ en Oosterlengte van Cadix 10° 40′ 8″ of Oost van Greenwich 4° 22′ 46″.

De lichttoestel is catadioptriek, van de zesde grootte, stilstaande, en verlicht 270° van den horizon, het is 22.66 Nederlandsche ellen boven het waterpas der zee verheven, en zijne raaklijn bereikt den gezigteinder der zee op een afstand van 6 Engelsche mijlen. Het kan dus op verderen afstand worden gezien, naar gelang het oog des waarnemers boven de zee is verheven, en naar mate der helderheid des dampkrings.

's Gravenhage, den 31sten Maart 1852.

De Minister van Marine,
J. ENSLIE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine, ontvangen hebbende eene bij den Minister van Buitenlandsche Zaken ingekomene mededeeling van Zijner Majesteits Gezant te *Madrid*, die, in verband met de voorloopige kennisgeving, in de *Staats-courant* geplaatst onder dagteekening van den 8sten December 1851, het tijdstip van ontsteking bekend maakt van en nadere opgaven bevat omtrent het kustvuur aan den mond der rivier *Llobregat*, bewesten *Montjuig* bij *Barcelona* (*Catalonie*), brengt alsnu nader ter kennis van de Zeevarenden, dat van *den 1sten Maart* 1852, alle nachten, van den ondergang tot den opgang der Zon, zal branden een Kustlicht,

opgerigt op de uitstekende punt, gevormd door uitstrooming der rivier *Llobregat* en wel op haren linker oever, op eene oude Batterij, welke in de Kaarten en Beschrijvingen voorkomt onder den naam van *Torre de la punta del Rio*.

De Standplaats van den Vuurtoren, met opzigt tot de tegenwoordige gedaante der kust aldaar (zijnde laag en veranderlijk, door de uitstrooming der rivier) is als volgt: Afstand van de monding 2520 Castiliaansche voeten (701.4 Ned. el); afstand van het Strand 1803 voeten (501.8 Ned. el); Noorder Breedte 41° 19′ 12″; Lengte, Oost van *Cadix*, 8° 26′ 30″ (Oost van Greenwich 2° 9′ 8″). De lichttoestel is van de tweede grootte, Catadioptriek van *Fresnel*, ronddraaijende met verduisteringen van 30″ tot 30″, de geheele omdraaijing volbrengende in 6 minuten tijds. Het licht is wit of van natuurlijke kleur, boven den waterspiegel verheven ter hoogte van 116 Castiliaansche voeten (32.28 Ned. el) makende alzoo eene raaklijn op den horizon van 10,5 Engelsche mijlen, weshalve het zooveel verder zigtbaar zal zijn, als de toestand des dampkrings en de hoogte van het oog des waarnemers toelaten.

Om van het Westen komende, de haven van *Barcelona* aan te doen, moet men, zich bevindende op twee Engelsche mijlen ten Zuiden van *Punta Terrosa* (hoog en het meest uitstekende aan deze kust van *Garras*), van daar den koers rigten 12° bezuiden het licht van den vuurtoren, om van de vlakkestranden aan den regter oever der rivier *Llobregat* vrij te loopen en tevens te vermijden eene droogte of rif, gelegen op 0. 8 Engelsche mijl van de monding der rivier in de rigting van Z. Z. O. op 1.5 Engelsche mijl van den vuurtoren. Dezen koers vervolgende kan men op de haven van *Barcelona* aanhouden, wanneer men den vuurtoren in het N. 35° W. peilt, alles naar het regtwijzend kompas.

's Gravenhage, den 16den Februarij 1852.

De Minister voornoemd,
J. Enslie.

*** De Opper-Strandvonder Beoosten de Schelde, provincie Zeeland, roept op de eigenaren van ruim 37 Mudden Tarwe, 2 Mudden Boekweit, en eenige geringe overblijfselen van een op de Banjaardplaat verongelukt Schip, om hunnen eigendom binnen veertien dagen met behoorlijk bewijs te vorderen, zullende bij nalatigheid ten deze, die goederen, met autorisatie der hoogere autoriteit in het openbaar worden verkocht.

Zierikzee, den 15den Mei 1852.

De Opper-Strandvonder voornoemd,
W. D. de Jonge.

REGISTRATIE EN LOTERIJEN.

Bij de *Eerste* trekking der *Tweede* Klasse van de 217de *Staats-Loterij*, op Maandag den 17den Mei 1852, zijn prijzen van duizend gulden of daarboven te beurt gevallen aan de navolgende nommers:

N°.	7939	een	prijs	van	1000	gulden,
»	2435	»	»	»	20,000	»
»	5507	»	»	»	2500	»
»	12530	»	»	»	5000	»
»	5598	»	»	»	1000	»
»	17448	»	»	»	1000	»

De Directeur der Staats-Loterij,
J. H. Frieswijk.

OPENBARE BESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te Nijmegen zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar op prijs tarief, Aanbesteden:

Het doen van Herstellingen aan de Muurwerken van het Fort Kraijenhoff.

Deze Aanbesteding zal geschieden den 21sten Mei 1852, des morgens ten tien ure, in het Huis genaamd de Galerij aan de Rivier de Waal, alwaar van den 18den Mei 1852 het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Nijmegen.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

*** In de Vergadering van den Gemeente-Raad van Oss, is op den 6den Mei 1852 besloten, de Jaarmarkt invallende den 1sten Woensdag na den 1sten November, in het vervolg twee achtereenvolgende dagen te doen houden.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Blijkens Acte, den 8sten Mei 1852, voor den Notaris *S. A. de Lange* te Alkmaar gepasseerd en behoorlijk geregistreerd, is de tusschen de Heeren *Hubert Schong* en *Gerrit de Groot*, van beroep Vischkoopers, wonende te Egmond aan Zee, onder de Firma van *Schong en de Groot*, bestaan hebbende Vennootschap, ten doel hebbende de Reederij van Zeevischschuiten en den handel in Zeevisch en in zoodanige andere voorwerpen, als waaromtrent zij zulks bij voorkomende gelegenheden gemeenschappelijk zouden goedvinden, welke Vennootschap was aangegaan bij Acte, den 29sten April 1842, voor den genoemden Notaris, *S. A. de Lange* te Alkmaar gepasseerd en behoorlijk geregistreerd, op den 15den Maart dezes jaars geëindigd en ontbonden, en zijn de beide gewezene Vennooten belast met de geheele en definitive vereffening derzelve Vennootschap. Zullende alleen nog, tusschen hen, tot wederopzegging toe, onder de Firma van *Schong en de Groot*, voor gemeene rekening blijven de twee Zeevischschuiten, genaamd *De Hoop* en *De Vriendschap*, te Egmond aan Zee.

Geschiedende deze bekendmaking volgens Art. 31 van het Wetboek van Koophandel.

*** Bij Acte, op den 10den Mei 1852 voor den Notaris Mr. *K. A. Poortman*, te Schiedam gevestigd, aldaar verleden, behoorlijk geregistreerd, is door *Maria Timmermans* Wed. *A. Groenendaal*, zonder beroep, zoo voor haar zelve als voor haren Minderjarigen Zoon *Cornelis Groenendaal*, *Adrianus Groenendaal*, Smid, *Jacob Groenendaal*, Koopman, en *Pieter Groenendaal*, insgelijks Koopman, allen wonende te Schiedam, gerekend van den eersten Mei 1852 tot den 30sten April 1859, of wel tot op het tijdstip der voltrekking van een tweede Huwelijk, door de eerstgenoemde vóór laatstgemelden dag, onder Firma van *de Weduwe A. Groenendaal en Zonen*, eene Vennootschap aangegaan uitsluitend tot de Vervaardiging van en den Handel in IJzer-, Koper-, Blik- en andere Metaal- en Houtwaren, Touwwerk, Vodden en dergelijke, welke gevestigd zal zijn te Schiedam, en ten behoeve of name van welke geene geldleenningen verbindende zijn, tenzij met goedvinden van alle Vennooten gedaan en hiervan op eene wettige wijze blijke, zijnde de Teekening der Firma uitsluitend opgedragen aan *Adrianus*, *Jacob* en *Pieter Groenendaal*.

*** De Bekende en Onbekende Schuldeischers van de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van den Heer Mr. *Laurens Brandligt*, in leven Agent van Kazernering en Chocolade-Fabrikant, gewoond hebbende te Leyden en aldaar op den 29sten November 1851 overleden, worden bij deze Opgeroepen om te compareren in het Heeren-Logement aan den Burg binnen Leyden, op Donderdag den 27sten Mei 1852, des middags ten twaalf ure, ten einde aan te hooren de Rekening en Verantwoording van het Beheer der dezelve Nalatenschap gehouden en, ingeval er geen verzet plaats heeft, hunne Schuldvorderingen te ontvangen, voor zooverre het bedrag der Nalatenschap toereikende zal zijn. De gemelde Rekening zal gedurende acht dagen te voren ter inzage liggen ten kantore van den Notaris *J. A. Prijn*, residerende te Leyden.

Fabriek van Bascules, IJzeren Meubels enz.	De Wed. J. T. HUNCK, Zwanenburgerstraat n°. 48 en 50 te Amsterdam.	*Magazijn van Gegoten en Geslagen IJzerwaren.*

In bovengenoemde Fabriek en Magazijn uit Londen is Ontvangen: een zeer elegant Wagentje waarmede met den wenschelijksten uitslag proeven zijn genomen; zij loopen zeer snel en kunnen met een met paarden bespannen rijtuig wedijveren, worden met de Handen of Voeten in beweging gebragt, zijn zoowel tot Pleizier- als Pakwagens in te rigten en zijn voor hen die Ligchaams-gebreken hebben, en wien het loopen moeijelijk valt, een der schoonste Hulpmiddelen. Het zal der Ondergeteekende aangenaam zijn dat hetzelve door Heeren respective Begunstigers zal bezocht worden.

Wed. J. T. Hunck.

BADPLAATS HOMBURG.

NABIJ FRANKFURT AAN DEN MEIN.

Het water der bronnen van Homburg is scheikundig onderzocht geworden door den beroemden Professor Liebig; het is opwekkend, versterkend, oplossend en afdrijvend en wordt met het beste gevolg gebezigd in alle ziekten en ongesteldheden, voortspruitende uit eene verminderde werking van maag of ingewanden. Door die ligchaamsdeelen te versterken wordt hunne natuurlijke werking weder hersteld.

Met goed gevolg wordt het insgelijks gebezigd: *bij Lever- of Miltziekte, Hypochondrie, moeijelijke Waterloozing;* personen lijdende aan *gebreken aan de Blaas, Jicht, Geelzucht, Aambeijen, Verstoppingen, verkeerde Spijsvertering* is het gebruik van dit bronwater zeer aan te raden.

Doch veel krachtiger werkt dit middel, indien de zieke het water aan de bron zelve drinkt, want zijn heilzame invloed op het menschelijk ligchaam wordt alsdan verhoogd door de zuivere berglucht, de beweging en afleiding, de rust des geestes, die, verre van het gewoel der steden, niet bekommerd is door de beslommeringen des levens.

Naar gelang de vermaardheid dezer Badplaats sedert 11 jaren voortdurend is gestegen, is *Homburg* zelf in elk opzigt vooruitgegaan. Nevens de *Oude* stad is eene *Nieuwe* als uit den grond gerezen, waar prachtige hotels en sierlijke woningen elkander afwisselen, ten einde den vreemden bezoeker alle gemakken te verschaffen, die hij kan verlangen, in welk opzigt *Homburg* met de *beroemdste* Badplaatsen kan wedijveren, terwijl het nabijgelegen Taunusgebergte den wandelaar de schoonste en schilderachtigste streken ter wereld aanbiedt, die hem telkens tot een hernieuwd bezoek uitlokken.

Het *Conversations-huis*, dat allerprachtigst is gebouwd, blijft het gansche jaar geopend; daarenboven zijn er kortelings twee *groote en hoogst sierlijke zalen* aangebouwd, waardoor de schoonheid van het geheel nog is vermeerderd geworden. Men vindt hier eene *Bal- en Concertzaal*, benevens verscheidene andere fraai en doelmatig ingerigte zalen tot gezellig verkeer bestemd, waar *trente et quarante* en *roulette* wordt gespeeld en den deelnemer in die vermaken grooter voordeelen worden verzekerd dan aan eenige andere bank. Wijders vindt de bezoeker er een *Leeskabinet*, waar de voornaamste *Duitsche*, *Fransche*, *Engelsche*, *Russische* en *Hollandsche* dagbladen van staat- en letterkundigen aard *gratis* ter lezing worden gesteld, eene Koffij- en Rookkamer, die uitkomen op het fraaije met asphalt bevloerde terras van den Tuin van het Badhuis, met eene ruime Eetzaal, waar ten 1 en ten 5 ure Table-d'Hôte wordt gehouden.

Het met lof bekende orchest, bestaande uit dertig leden, speelt drie maal daags, des morgens aan de bron, des namiddags in het Muziekpaveljoen en des avonds in de groote Balzaal.

Elke week hebben er Réunions, Bals, Concerten plaats, waar een uitgelezen publiek wordt gevonden en de voornaamste kunstenaars zich doen hooren.

Binnen een uur legt men den weg van *Frankfurt* tot *Homburg* af, waarheen de reis per spoorweg, omnibus of postpaarden kan worden gemaakt.

Het zomersaizoen voor dit jaar vangt aan op den 1sten Mei 1852.

CIRQUE EQUESTRE

VAN **Ed. WOLLSCHLÄGER.**

IN HET LANGE VOORHOUT. (Aanvang om half 9 ure.)

Brillante Equestrische Voorstellingen. — *Gymnastische-Acrobatische* Exercitien. — Uitmuntende dressuur van paarden in de *hoogere Rijkunst* besloten door eene Equestrische Pantomime.

Het oorspronkelijke groote PANORAMA van de rivier

MISSISSIPPI, *door den heer* ***LEWIS***,

Op den Langen Vijverberg, over de Plaats.

Twee voorstellingen daags, te 6 en 8½ 's avonds.

Stalles f 1,49; 1ste rang f 1; 2de rang f 0.50; 3de rang (staanplaatsen) 10 cts

---

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.